

阿妈去世歌

Aqma Hholhoq Taog

演 唱 杨倮嘎

搜集整理 卢朝贵

杨羊就

长 石

云南民族出版社



**哈尼族老人无论男女去世时
都依照本歌调哭唱送葬歌，只不
过根据不同对象采用不同称谓而
已。本歌搜集时因是哭唱阿妈
的，故名《阿妈去世歌》。**

目 MUQLUQ 录

01. Ssilheiq(歌头) (1)
02. Maq Syul Nalciq Qo(寻找不死药) (6)
03. Aqma Moq(阿妈去世)..... (20)
04. Lalbaqssilpaoq Hho Duv(歌师出门) (41)
05. Pusaoq Saoq(赞美村寨) (55)
06. Mol Ciq(净尸体)..... (62)
07. Mol Dao(穿衣裳) (69)
08. Soq Qo(找棺材) (82)
09. Zeiqssaq Qo(找牛找鸡找猪) (97)
10. Caqciivq Haqseil Qo(找姜找蒜) (116)
11. Meiqbaoq Pulsiq Qo(找银子)..... (123)
12. Aqma Yaol Ngul(哭阿妈) (131)
13. Xaldei Daolhal Aol(栽田种地) (152)
14. Aqma Yaol Nyuq(怀念阿妈) (162)
15. Syullaog Huvq(添福气) (186)
16. Alzaol Laol Syulhoq Bi Zaq(装殓献饭) (194)
17. Hhyuzeiq Bivq(给阿舅钱) (202)
18. Aqma Bavqduq(阿妈上路) (207)
- ⊕ Kulhuvq Kuldaol Aol(开冷丧)..... (217)

译 文

○一、歌 头	(256)
○二、寻找不死药	(259)
○三、阿妈去世	(266)
○四、歌师出门	(277)
○五、赞美村寨	(284)
○六、净 尸 体	(288)
○七、穿 衣 裳	(292)
○八、找 棺 材	(298)
○九、找牛找鸡找猪	(305)
一〇、找姜找蒜	(314)
一一、找 银 子	(318)
一二、哭 阿 妈	(323)
一三、栽田种地	(334)
一四、怀念阿妈	(339)
一五、添 福 气	(349)
一六、装殓献饭	(354)
一七、给阿舅钱	(359)
一八、阿妈上路	(362)
附：开冷丧	(367)
后 记	(387)



01. Ssilheiq
(歌头)

Beel duv meihhyul caoqnao yil huvq

日光明媚的这一年

La cuvq biawul yilleil qiq siq

月光明亮的这一月

Beel cuvq salyeil yilleil qiq nao

太阳温和的这一天

Ngal huq loq colyul dama yeilgaq gee

让我唱述先祖的古歌

Gee e galhu maq syul dama yeilgaq taq

讲讲远古祖先传下的不泯古经

Yeil nei maq bei jaqlaq pulsil alyeiv maq zeil

没有梅烟不开创的金银花样美的古规

Sal nei maq bei meivmol taol qivq aqjeiq maq ca

没有烟沙不说的古礼样式

Galhu dama doqmeeq nalciq alqil

远古祖先的好话像药的根

Huqmoq dama qiq qil ngeel sol nalciq yomeeq

已故的祖先像独根的好药

Galhu aqpyuq colssaq qiq hhaq heeqnei saoq zal pyuq
远古的祖先一生有三大荣耀

Huqmoq col' yul dama yeilgaq taq yil qavq sol
古老的祖先留下了不泯的古歌

Niao'q'ol daqtav coljol heeq e saol taq maq pyuq ngaoq
如果现在的人活到老没有三次荣耀

Galhu dama doqmeeq yil mol nil lal sol
远古祖先的古规古礼就会失传

Ngal galhu hhol' yul taoq e colmoq maq ngeel
我不是承传古礼的祖先

Ngal galhu hholhoq taoq yeil meiv nei maq mol
我也没有见过制定古规的祖先

Galhu aqpyuq yeilgaq naba hol yaol sol
先祖的古经存在我的脑海里

Ngeel wul ngal liq maq siq
是不是真的我也说不清

Maq ngeel ngal liq niq meiv maq mol
是不是真的我也没有亲眼见过

Haqniq aqpyuq colsyul hholhoq yil mol
哈尼祖先留下来的这种葬礼

Daqtav coljol saoq sei pyuq laq meil do ngeel
是哈尼人生的第三次荣耀

Haqniq dama syul lal hholhoq yil mol
哈尼老人去世办的这种葬礼

Zaolhuq soqma qiq zaol heeq e allavq meiq e laqmeil
如同寨头的大树分枝多一样

Qiq mol zaol saq qiq jeiq duv lal nga
做完一样又有一样

Haqniq dama colsyul hholhoq maq taoq ngaoq
如果哈尼老人去世不送葬

Hhalmcil ssagyiv taol bei maq sal gee
哈尼的后代子孙就不得安宁

Colmoq dama jolmil pyuq liq maq aol nia
对父老长辈人也不会尊敬

Daqtav coljol yo'liq boq lal sol
世间的伦理道德就会混乱

Niaolqivq xilleil sal e yil xavq
今晚这样吉祥的夜晚

Sulmeeq aqma syul lal aoqbei bei qoq aol e
为阿妈守灵要坐到天亮

Milma haolteil yoqhha yoq goq jol
虽然各在山的一方

Daqtav colsyul aoqbei bei qoq gee liq
虽然为守灵做伴到天亮

Ngal sulmeeq aqma hholhoq cil e liq

虽然我为富有的阿妈唱葬歌

Ngal Boqnav sulsiq Moqqiq Mahhel maq ngeel

但我不是白那的歌王毛平马欧

Daolgee sulsiq Siqbil Algyu liq maq mol

也没有见过下方歌王杏宾阿桂

Ngal nia sol holtav doqzeiq maq taol

我不是会一点就乱说

Siq sol holtav doqzaq taol e liq maq geel

也不是讲漂亮话来捧场

Dama syul lal hholhoq cil e xil mol

为去世的父母唱的这个古歌

Qiq hhaq qiq doq taol sol zalbu zallavq gyuq lal

一人唱一调像百鸟争鸣

Qiq hhaq qiq ceeq ssil e teil yaol sal

一人唱一调歌声更美妙

Qiq hhaq qiq qeiq qeiq sol luvma aqbyul qiqgao pav

一人出一个主意金石也打得开



02. Maq Syul Nalciq Qo
(寻找不死药)

Eil ma maq moq siq nei nal yaol hu yeil xil nao

他阿妈生病还没有去世时

Eil nei bo yeil ssaqmiq ssaqxyu

她生养的姑娘儿子

Cyuqpeivq peivq yeil saoq nao ngeel al nyuq

以为是风寒咳嗽的三天

Cyuqnal nal e saol soq ngeel naq gaq

以为是患感冒的三个早上

Eil ma nal lal meiqhu nalciq maq qo

阿妈病重前没有去找药

Nieiq nal alpeivq nieiq doq doq

后来病越来越重了

Eil nei bo sol ssaqmiq ssaqxyu

她生养的姑娘儿子

Aqma nal lal eel liq maq kuq

阿妈病了不喂水

Gav lal meiqhu miqzaq maq yeiq

冷了跟前不烧火

Jilsol eil ma nieiq nal alpeivq nieiq kyuq kyuq lal
所以阿妈的病越来越重了

Eil ma syul lal jil nei savq liq maq jaoq huq al
阿妈病重不想咽下气

Eil nei bo sol ssaqmiqu ssaqxu
她生养的姑娘儿子

Aqma nal lal meiqhu nieivq zaq maq cil
阿妈病不重时不去占卜

Daoltavq jol qivq Haqhol nilma nieivq liq maq bei
不去山地找彝族巫婆问病

Daoltavq Haqhol nilpaq jolmil maq hu yil
也不去请山地彝家端公

Qiq qa mol yaol qiq jeiq maq zaol laq
一样事也不去办理

Eil nei bo sol ssaqmiqu ssaqxu
阿妈生养的姑娘儿子

Ssoq lei holmoq halmeiq cil mol guv sol
因为祭鬼献神怕耗去鸡鸭

Qiq jeiq yollol nieivqzaq ssaoq duv maq aol
一样鬼神也不驱赶

Eil ma maq moq huq e qiq sal jav
阿妈还不想咽下最后一口气

Maq syul huq e liq qiq sal jav
不想死的心事有一点

Eil nei bo sol ssaqmiq ssaqxyu
她生养的姑娘儿子

Haqniq bilmoq hhoqhhol kul dav maq aol
因为不去请哈尼的祭司到家里

Haqniq jiq jivq habol nieivq zaq maq cil laq sol
也不去占卜是什么鬼神作祟

Nieiq nal eil nei nieiq kyuq kyuq lal sol
病越来越重了

Maq syul aqma maq naq qivq al yil
阿妈不得不死了

Eil bee bo sol sulmeeq aqma yil hhaq
生儿育女的这个富有阿妈

Maq syul huq wul laqhhaq qiq tavq jav
不愿死的心事还有巴掌大的一点

Maq moq huq wul aqnu qiq sal jav
不想咽气的事还有一点

Taoq tyuq yil e keel yaol sil
下坡的时候脚杆酸

Taoq dav lei yaol hhaq liq baq
上坡的时候没力气

Eil nei bo sol ssaqmiq ssaqxyu

她生养的姑娘儿子

Aqma nal lal meiqhu nieivq zaq maq cil

阿妈生病不去占卜

Aqma nal lal naolhao ciqmeeq maq qo

阿妈病了也不去找良药

Aqma nal lal xal loq maq kul laq sol

阿妈病重了也不叫魂

Eil ma maq syul huq e laqhhaq qiq tavq jav wul gee

说是阿妈咽不下气的事有手巴掌大的一点

Aqmilnao daqtav taol meil pyuq laq aqma

活在世上值千金的阿妈

Galhu dama ciqmeeq nalciq alqil jav wul gee

传说先祖传下了治病的良药

Aqma nal lal ciqmeeq halgei qo yil movq aqka

阿妈得病去哪里找良药呢

Aqma joqdei eilhaq yeiv nei cyuqnal nal e maq ngeel

阿妈不是山脚的蒿枝花开了患感冒

Daolyei eilhel yeiv nei cyuqpeivq peivq e maq ngeel

也不是山上地桃花开了得咳嗽

Aqma bo yeil ssaqmiq ssaqxyu

阿妈生养的姑娘儿子

Daqtav colnal ciqmeeq Boqnav jav wul gee

听说世上治病的良药在白那

Ciqmeeq qo yil saoq la gal yeil maq guv al

去找良药不怕需要三个月

Ciqzaol hulwuvq saol xavq xavqhhal maq guv

不怕在药树下面要睡三个晚上

Boqnav ciqmeeq siqqiq laqyeiv aqqeil xil mol

产良药的这棵白那老鸦果树

Bo laq ssaqguq wuqqeil nal e ciqmeeq ngeel e

虽然是小娃娃肚子胀的良药

Aqma wuqhhyul nal e ciqmeeq maq ngeel

但不是治阿妈腹痛的良药

Milgee Boqnav Puvlavq jolmil laqtaol

白那下方仆喇寨里的喇通

Dama maq syul ciqmeeq baoqlao jav wul gee

听说有装着父母长生药的竹筒

Ma nei bo laq e colqoq aqvivq aqnil

阿妈生的同胞兄弟姐妹

Ciqmeeq maq hha hhaldol maq puv qivq wul

找不到良药不能返回家

Boqnav Puvlavq jol e laqtaol

白那仆喇寨里的喇通

Galhu dama ciqmeeq maq ssaoq saoq dal jav
有祖先没有使用的三石良药

Ciqkyul maq ssaoq saol baoq jav e ngeel lil
有祖先没有用过的三斗灵药

Ngal ma wuqhhyul nal e ciqmeeq bivq lal zaoq
给我阿妈治腹痛的好药吧

Ciqmeeq pyuq wul puljeiv saoq ceil bivq nial
一副名贵的良药给你三钱银吧

Ciqkyul pyuq liq ciqpyuq saoq meiv bivq nial
一副名贵的灵药给你三两银子吧

Ngal Boqnav ciqmeeq saoq dal jav laq ngeel lil
我虽然有白那的三石好药

Ngal Boqnav cilkyl saol baoq jav e ngeel lil
我虽然有白那的三斗灵丹

Nol ma wuqhhyul nal e ciqmeeq maq kevq
但没有治你阿妈病的好药

Nol ma wuqhhyul nal e ciqmeeq movq e ngaoq
要想得到治好你阿妈腹痛的好药

Boqnav maq heeq ngaqnav peiqkeel hha qo yil
要去找白那小青鱼的胆

Maq syul movq leil nyuq e luvma wulhaq qo yil gee
听说要想活命就得去找大石头的苦肠

Boqnav maq syul aqma ciqmeeq yil mol
白那地方阿妈长生的这一良药

Colqoq yivqnil haqdu qo yil movq aqka
弟兄伙伴要到哪里寻找呢

Aqma ssaqxyl aoqdaoq goq sol lavq peiv maq meil
因为天太高阿妈的儿子手够不到

Aqma wuqhhyul nal e ciqmeeq
治好阿妈腹痛的良药

Aoqwul aqliq ciqmeeq beelma peiqkeel jav wul gee
听说是天涯海角太阳的胆汁

Loltaoq haqsil mul sol aoqtav davzao maq mil al
河谷的金竹再长也搭不成天梯

Aqma ciqmeeq qo nei boqlol sol al
找治阿妈病的良药太难了

Ciq qo qo e haqtaq boqsyul laq ngal gee
找药找得十分糊涂

Jilliq ciqmeeq maq hha hhaldool maq puv nia
可是没有得到好药不能返回家

Aqma bo laq colqoq yivqnil yil bei
阿妈生的这一群弟兄

Ciqmeeq ngaqnav peiqkeel lei q yil movq al gee
说是要到大河捕杀青鱼取胆去